

Interview met Antoine Bodar in De Republiek

‘Katholieken maken al voldoende theater mee’

Beste Antoine, sinds de tijd dat wij samen werkten aan het ontwikkelen van cursussen voor de faculteit Cultuurwetenschappen in Heerlen – ik vanuit de literatuurwetenschap en jij vanuit de theorievorming rond de beeldende kunst – hebben we elkaar nauwelijks meer ontmoet, want onze wegen zijn een heel verschillende kant opgegaan: jij promoveerde cum laude en werd priester en ik wierp mij na mijn pensioen op het bestrijden van de monarchie en het streven naar het herstel van de Republiek der Nederlanden. Wat is eigenlijk jouw standpunt als het gaat om republiek of koningschap?

Hans van den Bergh

‘Koningsgezind ben ik niet, maar evenmin helemaal republiek.’

Hoe komt dat? Welke motieven zitten daarachter?

‘Zelden heeft een president werkelijk statuur. En statuur is Beatrix – die zich majesteit laat heten – geenszins te ontzeggen. Ik prijs de koningin als staatshoofd bijna volmondig. Zij kwijt zich van haar taak, kent haar verantwoordelijkheid en werkt hard.’

Maar er zit voor jou toch kennelijk ook een andere kant aan.

‘Ja, ik ben geen Oranjeklant. De protestantse drie-eenheid van God, Nederland en Oranje zegt mij in het geheel niets. En als Willem de Zwijger bekend staat als de Vader des Vaderlands dan lijkt me dat die titel hem toch maar door een klein gedeelte van de Vaderlandse natie wordt toegekend.’

Hoe zie je dan de toekomst van de monarchie ?

‘Nu Nederland nog doet aan de franje van Oranje, zou ik ietwat meer consequent-zijn van de koningin op prijs stellen.’

In welk opzicht ?

‘Vooral op het punt van haar omgang met het begrip “adel”. Terwijl de meisjes van de prinsen terstond blauw getiteld worden, staan die blauwe titels niet open voor de burgers, zoals bijvoorbeeld wel het geval is in het Verenigd Koninkrijk en in België, waar mensen van grote verdiensten in de adel verheven kunnen worden. In Nederland kan dat blijkbaar met ieder burgermeisje, maar niet bij mensen van grote kwaliteiten. Of geadeld worden betekent iets, of het betekent niets meer. En van dat laatste geeft naar mijn mening de majesteit blijk. Verbinding van het koningshuis met de “oude” adel is er nauwelijks. Dat zou uit de tijd zijn. Ook dat komt mij als inconsequent voor.’

Ja, ik begrijp het. Jij vindt: van tweeën één, óf wel je denkt als vorstin dat bepaalde families kunnen en mogen bogen op privileges op grond van oude verdiensten, ofwel je acht de adel gering en dan ondergraaf je het principe achter de erfopvolging. Maar spelen bij jouw stellingname niet ook godsdienstige principes een rol?

‘Wat de godsdienst aangaat meen ik dat de majesteit – hebben wij niet slechts één Majesteit die in de hemelen woont? – vrijzinnig protestant is. Dat is hare majesteit haar goed recht. Zij omringt zich gaarne met de gebroeders Ter Linden en de ex-jezuïet Oosterhuis. Eenzijdig komt zulks mij wel voor en verbindend is zo’n houding niet.’

Ja, op dit punt vertegenwoordigt zij dus maar een miniem deel der natie. Met name alle radicale protestanten, de veelsoortige ongelovigen, het joodse deel der gelovigen, alle soorten islamieten en alle katholieken vallen op deze manier uit de boot.

‘Op zelfs de geringste sympathie jegens katholieken heb ik de koningin nog nooit kunnen betrappen. De blunder niet op de begrafenis van Johannes Paulus II te verschijnen, mag Beatrix persoonlijk worden aangerekend. Dat de kroonprins de inauguratie van Benedictus XVI heeft bijgewoond getuigt van koninklijk inzicht op dit punt, al blijft het merkwaardig dat de rijksvoorlichtingsdienst zich haastte mee te delen dat zijn aanwezigheid daar niets te maken had met de afwezigheid van het koninklijk huis bij de uitvaart. Voorts mag het opmerkelijk heten dat prinses Máxima, hoewel katholiek, haar echtgenoot niet naar de inauguratie kon vergezellen wegens haar zwangerschap.’

Dat lijkt nog een begrijpelijk excuus...

‘Dat zou alleszins acceptabel zijn geweest, indien zij tezelfdertijd ook niet naar elders had kunnen vliegen. En dat gebeurde wel. En mag het niet excentriek heten dat het kroonprinselijk, toen nog aanstaande, paar bij het kennismakingsbezoek aan Noord-Brabant niet eens de belangrijkste katholieke kathedraal van Nederland te ’s-Hertogenbosch heeft willen of kunnen aandoen? En zelfs daar de bisschop – toch mét burgemeester en koninklijke commissaris de belangrijkste stadgenoot – niet heeft willen of kunnen begroeten?’

In hoeverre zijn jouw gevoelens in deze, denk je, representatief voor het katholieke volksdeel?

‘Katholieken hebben mijns inziens minder dan andere vaderlanders behoefte aan een koningshuis. Katholieken zijn van nature internationaal georiënteerd. Zij maken deel uit van een wereldomvattende Kerk die bovennationaal is. Hun vaderland omvat de hele wereld, zo zij zich al niet steeds bewust zouden zijn dat hun echte vaderland in de eeuwigheid berust. Daarenboven maken katholieken in algemene zin in hun eigen Kerk reeds voldoende theater mee, als gevolg waarvan het blauwe theater van de Europese vorstenhuizen minder in een behoefte voorziet.’

Dank je, Antoine, voor je vrijmoedige stellingname. En misschien wil je nog eens overwegen dat één voordeel van een republiek is dat het staatshoofd in de toekomst wel degelijk belijdend katholiek zal kunnen zijn...